

Idékatalog fra bibliotekerne – emneopdelt

Dette idékatalog repræsenterer besvarelser fra 23 folkebiblioteker i forbindelse med projektet ”Koncept for bibliotekernes betjening af læsesvage”. Det illustrerer både deres nuværende praksis, men også deres forslag og idéer til udvikling på området.

Indholdsfortegnelse

IT	3
Placering af IT	3
Eksempler på programmer og udstyr der bruges i bibliotekerne	3
Hjemmesider	3
Vejledninger.....	3
Erfaringer	3
Kollegaer – oplæring m.v.....	4
Kurser for kollegaer m.v	4
Biblioteksorienteringer m.v.....	4
Modulopdelt.....	4
Besøg på biblioteket	4
Individuel hjælp	4
Spørge-tjeneste	4
Eksempler på deltagere.....	5
Erfaringer	5
Biblioteksoplevelser / Biblioteksarrangementer.....	5
Erfaringer	6
Materialer og indretning	6
Indretning	6
Eksempler på materialer bibliotekerne har i letlæsningsområdet.....	6
Andre tilbud.....	6
Placering	6
Erfaringer	7
Markedsføring	7
Eksempler på målgrupper	7

Former for markedsføring	8
Erfaringer	8
Nota	8
Ideer til udvikling af området	8
Introduktionsfilm:	8
Samarbejde mellem børne- og voksenbibliotekarer:	8
Videreudvikling af hjemmesider	8
Udvidelse af samlingen	8
Materialeopstilling	9
Idéer til navn til området	9
www.adgangforalle.dk	9
Personalet	9
Vigtigt at fastholde fokus	9

IT

Placering af IT

- PC'er er opstillet i nærheden af lydbøger og letlæsningsmaterialer.
- Læse og skriveprogrammer er installeret på bibliotekets studie-PC'ere.
- Læse og skriveprogrammer er installeret på alle bibliotekets PC'ere.

Eksempler på programmer og udstyr der bruges i bibliotekerne

- Scannere.
- Læsepenne.
- Audiocharta, der kan læse tekst op fra fysiske medier og Cobra, der kan forstørre tekst fra et fysisk medie til en pc-skærm – begge fra Tagarno.
- Tekstgenkendelsesprogrammet Omnipage.
- Læse og skriveprogrammet CD-ORD.
- Programmet ViTre.
- Oplæsning af tekst ved hjælp af Opus.
- Tekst til lyd med Easy-Converter
- Zoomtekst på PC'ere.
- Der er lavet aftale med Mikro Værkstedet, hvor der kan købes licens til kompenserende IT-værktøj.
- Vitalpakken, der er identisk med indholdet i IT-rygsækken, som tildes svært ordblinde gennem kommunen, er installeret.
- Der udlånes Daisy-afspillere til borgere, der overvejer at købe sådan én.

Hjemmesider

- Flere folkebiblioteker har lavet et menupunkt på deres hjemmeside, der henvender sig til læsesvage.
- Henviser på hjemmesiden til netavisen ligetil.nu, der er en hjemmeside med nyheder, der er lette at læse.

Vejledninger

- Kvikvejledning til CD-ORD ligger ved alle publikumsmaskiner, hvor værktøjet bruges.
- Har kvikvejledninger til it-værktøj liggende på bibliotekets hjemmeside.

Erfaringer

- PC med læse- og skriverprogrammer bliver ikke brugt ret meget bl.a. fordi personalet ikke har kompetencerne til at bruge det og der ikke bliver lavet nok PR for muligheden.

- IT-værktøj bruges ikke ret meget, men der er dog af og til forespørgsel på indskanning.
- For læsesvage er der et stort behov for at have et sted, hvor man kan få oplysninger om den nyeste teknologi på området, så man kan blive fortrolig med at bruge IT i dagligdagen og f.eks. også i forbindelse med uddannelse.

Kollegaer – oplæring m.v.

Kurser for kollegaer m.v.

- Personale tilknyttet letlæsningsområdet tilbyder kurser for kolleger i brug af kompenserende IT-værktøj.
- Uddanner "læseguider" blandt personalet på bibliotekerne, der fungerer som superbrugere på området.
- Laver temadage om ny viden på området.
- Holder løbende kollegaer opdaterede i de grundlæggende funktioner på PC'erne med kompenserende IT-værktøj.
- Hvis personalet ikke umiddelbart kan hjælpe de interesserede borgere, henviser personalet til, at brugerne kan booke en tid på et andet tidspunkt, hvor en superbruger vil være til stede.
- Deltager i netværksgruppe vedr. læsesvage.

Biblioteksorienteringer m.v.

Modulopdelt

- Opdeler biblioteksorienteringerne i 2-3 moduler, der tilpasses de enkelte deltagere og afvikles i samarbejde med fagfolk fra uddannelsesstederne.

Besøg på biblioteket

- Lærerne kontakter biblioteket. En bibliotekar viser rundt og fortæller om tilbuddene. Vigtigt at gøre meget ud af den mundtlige fremstilling og vise eksempler på relevante materialer.

Individuel hjælp

- Hjælper den enkelte bruger i udlånet ved at fortælle om, hvad biblioteket kan.
- Gør brugerne opmærksom på NOTA.

Spørge-tjeneste

- Har oprettet "Spørg bare tjeneste" en gang hver uge, hvor borgerne kan bestille tid. En bibliotekar står klar til at vise de muligheder, der er på biblioteket, når man har svært ved at læse. Både børne- og voksenbibliotekarer deltager i bemanningen.

Eksempler på deltagere

- Folkeskolens ældste trin.
- Ordblinde på VUC.
- Arbejdssøgende.
- 3 F's medlemmer.
- Borgere tilknyttet det lokale jobcenter.
- Specieklasser.

Erfaringer

- Ved introduktion til søgebasen bør man være opmærksom på, at deltagerne kan have svært ved at læse og forstå, hvad der står på skærmen.
- I forbindelse med besøg på biblioteket, er det vigtigt at få brugerne til at opleve biblioteket som noget positivt, og ikke det som mange forbandt med deres nederlag, nemlig det skrevne ord.
- God idé at lave booktalk for at stimulere interessen.

Biblioteksoplevelser / Biblioteksarrangementer

- Der er årlige eftermiddagsarrangementer med to undervisere fra VUC, som fortæller om ordblindedet og muligheder for undervisning og hjælpemidler.
- Biblioteket samarbejder med andre om at lave forløb (mest for børn) bestående af læsning og skrivning. Forløbet opbygges efter emne, og der laves en udflugt, hvor emnet bliver afprøvet eller set i praksis. Herefter skriver deltagerne egne tekster, der samles til en bog.
- Afholder forældre/børn-kurser i samarbejde med læsekonsulenter for alle kommunes børn, der ved skolestart får en IT-rygsæk udleveret.
- Biblioteket opretter lektiecaféer.
- Biblioteket laver tilbud med individuel lektiehjælp.
- Der tilbydes forskellige brugerkurser.
- Biblioteket er med til at etablere en læseværkstedsworkshop f.eks. på en lørdag.
- Bibliotekarere tager ud og præsenterer nye bøger f.eks. i forbindelse med Læselejrskoler (i stil med Camp B kendt fra TV).
- Biblioteket lægger hus til større projekter i samarbejde med andre partnere, hvor det f.eks. kan handle om at hjælpe læsesvage voksne i gang med en uddannelse ved at give dem mulighed for at få at få lavet en individuel kompetenceplan.
- Biblioteket samarbejder med læseklasser.
- Der arrangeres besøg af ordblinde rollemodeller f.eks. Omar Marzouk eller lokale rollemodeller.
- Biblioteket er med til at arrangere en workshop hvor forskellige aktører præsenterer hjælpemidler f.eks. Nota, VUC, ScanDis, Instrulog, biblioteket m.v..
- Biblioteket deltager i markedsdage med en stand med et udsnit af biblioteksmaterialer og uddeling af merchandises, hvor bibliotekarere fortæller om tilbuddet overfor målgruppen.
- Biblioteket samarbejder med Netværkslokomotivet.

- Personalet giver alle deltagere i arrangementer for læsesvage en pjece med bibliotekets tilbud inklusiv en dato for næste brugerundervisning.
- Biblioteket etablerer en bogbil (med omkring 1500 materialer). Bogbilen kan f.eks. køre ud til ordblindedefterskoler, sprogcentre, skoler for udviklingshæmmede. I bogbilen er der mulighed for at få en god dialog mellem bruger og bibliotekar. Bogbilen kan pakkes efter målgruppens behov, og fungerer som en forpost til det lokale folkebibliotek. Bogbilen kan også anvendes i forbindelse med at personalet holder f.eks. et danskursus i virksomheder.
- Har deltaget i Notas kampagne "Giv dit bibliotek en chance til". I den forbindelse var det mobile læringsrum opstillet på biblioteket og der blev afholdt et vellykket arrangement med stand-up komikeren Omar Mazouk.

Erfaringer

- Brugerundervisning blev kun udført én ud af fire gange, da der var ingen eller få tilmeldte
- Erfaringer fra forskellige arrangementer viser, at personer med et læsehandicap hellere vil have individuel undervisning end deltage i forskellige generelle kurser og arrangementer.
- I forbindelse med biblioteksorienteringer, workshops m.v. er det vigtigt at brugerne får en forståelse af, hvorfor det er vigtigt at kunne læse.

Materialer og indretning

Indretning

- Reoler og krybber.
- Har indrettet letlæsningsområdet som et hygge hjørne.
- Forsiderne på letlæsningsmaterialerne skal vende frem.

Eksempler på materialer bibliotekerne har i letlæsningsområdet

- "Læse-let" bøger (både fag- og skønlitteratur).
- Lydbøger.
- MagnaPrint.
- Lyd + Bog.
- Brochurer særligt rettet mod ordblinde.
- Foldere med idéer til almindelige bøger, der er lette.
- Oplysningsmateriale.

Andre tilbud

- Lydavis.

Placering

- Vigtigt at der er en let og synlig adgang til letlæsningsområdet.
- Opstilling tæt ved bibliotekarbord er en god idé.

- Skilt med ordblindeforeningens logo hænger i loftet
- Lette materialer for voksne er placeret i nærheden af lydbogssamlingen.
- Lette materialer for unge er placeret ved siden af almindelig materialer for unge.
- Samler alle letlæsningsmaterialer et sted og laver opstillingen LÆRDANSK. Her står både bøger og CD-ROM'er. Typen er sprogkurser, ordbøger og lette danske bøger.
- Brochurer om f.eks. NOTA og andet markedsføringsmateriale placeres ved lydbøgerne og letlæsningsmaterialerne.
- Lægger diverse boglister frem.

Erfaringer

- Fordele og ulemper ved placering af letlæsningsbøger sammen med etniske sprog. Det giver mening for nydanskere, men nogle læsesvage synes ikke, det er en god idé.

Markedsføring

Eksempler på målgrupper

- Ordblindeforeninger.
- Læsevejledere i folkeskolen.
- Læsekonsulenter i kommunerne.
- Social- og Sundhedsskoler.
- Forældre til læsesvage eller ordblinde børn.
- Læsesvage eller ordblinde voksne.
- Ordblindeefterskoler.
- Fagforeninger.
- 3 F-medlemmer.
- Arbejdssøgende.
- Jobcentre.
- Ungdommens Uddannelsesvejledning.
- Samarbejdspartnere i kommunen.
- Sagsbehandlere.
- Hjemmepleje.
- DVO (Dansk Videncenter for Ordblindhed).
- Forældre til børn, der får udleveret it-rygsæk + børn, der får udleveret it-rygsæk.
- PPR.
- SPS.
- 10. Klasser.
- Gymnasier.
- Ungdomsklubber.
- Køreskoler.
- Produktionsskoler.

- Virksomheder.

Former for markedsføring

- Bruger billeder på markedsføringsmaterialet samt en enkelt tekst.
- Markedsfører via audio- og visuelle medier f.eks. radiospot i nærradioen.
- Har løbende annoncer i lokalaviserne + annoncer om aktuelle arrangementer for målgruppen.
- Laver pressemeddelelser.
- Laver plakater til f.eks. virksomheder, læger, Rådhuset m.v..
- Har regelmæssig mailkontakt med diverse samarbejdspartnere, f.eks. ordblindkonsulenter.
- Finder en lokal rollemodel, der vi lade sig interviewe til avisen.
- Laver brochurer til relevante samarbejdspartnere.
- Opretter en speciel side for læsehandicappede på bibliotekets hjemmeside.
- Har storskærm i bibliotekets foyer, der kan bruges som reklame for læse- og staveprogrammer.

Erfaringer

- Det er nødvendigt at være meget målrettede f.eks. i forbindelse med udsendelsen af invitationer.
- Det kræver solidt benarbejde at få fat i deltagere til arrangementer, men kan godt lade sig gøre, hvis man bliver ved.

Nota

- Har PC med direkte login til Nota E17.
- Henviser ordblinde til NOTA og fortæller om NOTA's tilbud.

Ideer til udvikling af området

Introduktionsfilm:

- At der arbejdes på at gøre det muligt ved hjælp af introduktionsfilm for læsesvage at benytte online tjenester fra bibliotekerne som f.eks. Filmstriben og Netlydbøger.

Samarbejde mellem børne- og voksenbibliotekarere:

- Indskanning og oplæsning ved hjælp af it-værktøjet har især fanget børns interesse i forhold til voksne. Derfor er det en god idé at lave samarbejde mellem børne- og voksenbibliotekarere på dette område.

Videreudvikling af hjemmesider

- Vigtigt at videreudvikle hjemmesider, så de bliver mere brugervenlige for læsesvage.

Udvidelse af samlingen

- Flytte mere letlæst skønlitteratur til området.

- Flytte mere letlæst faglitteratur til området.

Materialeopstilling

- Overvejer emneopdelt opstilling af letlæsningsmaterialer.
- Gøre forsiderne synlige.

Idéer til navn til området

- Læsebutikken

www.adgangforalle.dk

- God idé at have en henvisning til den gratis tekstlæser, der findes på hjemmesiden www.adgangforalle.dk

Personalet

- Vigtigt at personalet bliver ajourført med de nyeste tiltag for ordblinde og læsesvage.

Vigtigt at fastholde fokus

- Det kan tage tid at få gang i området med læsesvage, men det er vigtigt at fortsætte med at sætte fokus på området, så brugerne efterhånden får øjnene op for, at bibliotekerne også kan hjælpe denne gruppe. Det er dog nødvendigt, at bibliotekerne hele tiden er opmærksom på området og laver PR for det.